తిరిగివచ్చిన దీపావళి

ఇచ్ఛాపురపు జగన్నాథరావు

సన్నగా వినిపిస్తున్న సంగీతానికి క్రమంగా తెలివి వచ్చింది శ్యామలకి. ఒకసారి బద్ధకంగా వత్తిగిల్లి కళ్ళుమూసుకుని అలాగే పడుకున్నది మంచంమీద. కళ్లు విప్పాలని అనిపించలేదు.... బాధ కలిగించే ఈ వాస్తవికతని చూడాలని శ్యామలకి అనిపించలేదు.

సంగీతం బాగుంది.... వీణానాదంలో ఎంత సౌందర్యం ఉందని!.... ఉదయం మరీ కోమలంగా అందంగా ఉంటుంది సంగీతం. ఉదయం మరీ సౌందర్యవంతంగా, దేవత్వంలా ఉంటుంది వీణానాదం....అలా అనుకుంది శ్యామల.

పచ్చటిపొలాల వొడ్డున కూర్చుని గట్లు కనిపించకుండా పెరిగిన ఆ మొక్కల వంక చూస్తూంది తను.... కళ్ళు చూడగలిగినంత మేర, మనసు ఊహించుకోగలిగినంత దూరం. ఆ పచ్చదనం ఎంతో హాయిగా ఉంది....చిన్న చిరుగాలులకి తలలు వూపుతూ నృత్యంచేస్తున్న ఆ మొక్కలతో తానూ కలిసి ఆడితే!....

కరిగిపోయింది కల. మళ్ళీ వీణా నాదం....

మళ్ళా కరిగిపోయింది నిజం. మళ్ళా శ్యామల కరిగిపోయింది తన కలల్లోకి.

ఈసారి తాను సముద్రపు వొడ్డున కూర్చున్నది. ఇసుకలో బొమ్మలు గీసుకుంటూ....కెరటాలు పందేలు వేసుకుని వచ్చినట్లు వస్తున్నాయి. తాను బొమ్మలు గియ్యడం మానేసింది_వాటిని చూసేందుకని. అవి తనని చూసి చిరునవ్వునవ్వినట్లనిపించింది....తానూ నవ్వింది లేతగా.

కెరటాలు మళ్ళీ నవ్వాయి. తానూ నవ్వుతున్నది. కెరటాలతో ఆడుకోవాలనిపించేది శ్యామలకి. ఆ నీలిరంగులో ఏముందో తెలుసుకుని, కొంచెం తెచ్చుకోవాలనిపించింది.తాను చేతులు చాచింది. కెరటాలు వెనక్కి_పోయాయి. తనూ వాటి వెనకాల పరుగు పెట్టాలనిపించింది. ఆపారు. ఎవరో....

సముద్రం త్వరగా కరిగిపోయింది. అంతా కల. సంగీతం మాత్రం వినిపిస్తూనే ఉంది.

నెమ్మదిగా కళ్లు తెరిచింది శ్యామల. ఒక్క_సారి ఆ మగత అంతా వొదిలిపోయింది. ఎదురుగా ఆయన నిలబడి ఉన్నాడు_తనకళ్ళల్లోకే సూటిగా చూస్తూ.

ఆ చూపు కిరణాలలాగ తనకళ్ళలో పడుతూన్నది. శ్యామల కొద్దిక్షణాలు నిద్రకీ, తెలివికీ మధ్యన ఉన్న లోకాలలో ఉండిపోయింది.

తెల్లటి పంచె, తెల్లటి కళ్ళీచొక్కా, శుచిగా తలంటుకున్న శరీరం. ముఖాన

లేత చిరునవ్వు. సత్యం అలాగే ఆమెకి ఎదురుగా నిలబడి చూస్తున్నాడు.

"దీపావళి వొచ్చింది శ్యామలా !"

అవునన్నట్లు ఎక్కడో టపాకాయి పేలింది.

"చూశావా ? సాక్ష్యంకూడా !"

అతను చిరునవ్వు నవుతూ ఆమె ప్రక్కన కూర్చుని, రెండువైపులా రెండుచేతులూ వేశాడు కళ్ళల్లోకి సూటిగా చూస్తూ.

తనకళ్ళని మరల్చుకోవడానికే ప్రయత్నిస్తూంది. అతను మాత్రం వాటిని పట్టుదలగా వెంబడిస్తున్నాడు.

"లేవాలని-లేదుకదూ ?"

ముఖంమీది ముంగుర్లని సున్నితంగా వెనక్కితోస్తూ అన్నాడు సత్యం.

ఆమె మాట్లాడలేదు,

"దీపావళి — శ్యామలా !.... ఈ చీకట్లో దీపాలుపెట్టి వెలుతురు తెస్తారు. నక్షత్రాలతో పోటీచేస్తూ ఈ దీపాలు.... ఎంత ఆనందంగా ఉంటాయి ! .... కదూ!"

అతను చూపు త్రిప్పడు-ఆమె కళ్లు మరల్చుకోలేదు.

"మన ఇంట్లో....దీపాలు ఉదయమే పెట్టేరు !"

శ్యామల తెల్లబోయినట్లు చూసింది-ఒక్కక్షణం.

"నిజం. ఈ గదిలో దీపాలు చూపనా ?"

అర్థంకానట్లు చుట్టూ చూడబోయింది శ్యామల.

"వొట్టి మంచిదానివి!" ఆమెకళ్ళని వెంటాడుతూనే అన్నాడు సత్యం చిరునవ్వుతో.

ఆమె మాట్లాడలేదు - అలానే చూస్తూ....

"ఏం తెలీనిపిల్ల....దీపాలు నీ కళ్ళలోనే ఉంటే నీ కెలా కనిపిస్తాయి? అద్దం తేనా ?"

అప్పటి శ్యామలకు అతని ఉద్దేశం బోధపడింది. అతని కళ్ళల్లోని వెలుతురు కనిపించింది. ఆ కాంతి, అతని అంతరంగంలోని ప్రశాంతతా ఒక్కసారి ఆమెకి తెల్లవారిందనే విషయాన్ని జ్ఞాపకం చ్చాయి. తెసిగ్గుపడి లేవబోయింది.

"మాట్లాడవ్ శ్యామా !"

అవును....తాను మాటలాడలేదు.... మాటలాడదు. అతని కళ్ళ మెరుపులోకి చూస్తూ తానేమని మాటలాడగలదు? తనకి కనిపించేది ఇక్కడా అక్కడా, అంతటా చీకట్లే. ఆ దీపాలు తన కేమి కనిపిస్తాయి ?

"నేనలా అనుకోలేదులే."

నెమ్మదిగా అని, అతను చేతులు తీశాడు. లేచి త్వరగా అవతలి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది శ్యామల. అతను చివర అన్న మాటలు పదేపదే మననం చేసుకుంటూ.

అద్దం తీసి, ఒక్కసారి వెలుతురులో చూసుకున్నది.

కళ్ళు....కళ్ళు—అంతే. అందులో అతని కేమిటి కనిపిస్తాయి ? దీపాలు.... దీపాలు....

అద్దం నెమ్మదిగా క్రిందను ఉంచి బ్రష్‌తీసుకుని వరండాలోకి వచ్చింది శ్యామల .... అక్కడక్కడా దీపావళి వొచ్చిన విషయానికి గట్టి సాక్ష్యాలు వినిపిస్తున్నాయి.

వొద్దనుకొన్నకొద్దీ శ్యామల మనస్సులో దీపాల వరుసలూ, మెరిసే బాణాసంచా పదేపదే మెదలసాగాయి. అతని మాటలూ, ఆ కళ్ళలో తాను గమనించిన ఉత్సుకతా, ఆప్యాయమూ, పదేపదే ముళ్ళలాగ గుచ్చుకుంటున్నాయి.

రెండేళ్ళ క్రితం ఆ దీపావళినాడు తాను తలంటి నీళ్లు పోసుకున్నది .... తెల్లటి చీర కట్టుకున్నది .... నీలిబ్లౌజు వేసుకున్నది....తల అంతా విరియబోసుకుని ఆరవేసుకుంటూ....

చేతిలో బ్రష్ నెమ్మదిగా ఆగిపోవడంతో శ్యామలకి తెలివొచ్చింది. వొద్దు వద్దు .... అనుకున్నది. ఆ కథ అంతా ఎందుకు త్రవ్వుకుని విచారించడం ? ఆ రోజులు తిరిగి వొస్తాయనా ? తొందరగా పళ్లుతోముకుని, ముఖం కడుక్కుని,తిరిగి గదిలోనికి వెళ్ళిపోయింది శ్యామల. ఆలోచనలని బలవంతాన ఆపుచేసుకుంటూ.

సత్యం నిలబడి కిటికీలోనించి చూస్తున్నాడు. శ్యామల నెమ్మదిగావచ్చి టేబిల్ దగ్గర కూర్చుంది. కుక్ కాఫీ తెస్తే....

"రేడియో కట్టేసేదా ?"

"మీ ఇష్టం."

తేలికగా అంది శ్యామల. అతను రేడియో కట్టేసివచ్చి తన దగ్గర నిలబడ్డాడు. వంటవాడు కోపాతో కాఫీ, కప్పులూ టేబిల్‌పైన పెట్టి వెళ్ళాడు.

ఆమె కోపా తీయబోయింది.

"ఇవాళ నాదీ," అన్నాడు సత్యం.

కప్పులో కాఫీ పోస్తూ, "ఒకటడగనా శ్యామలా?" అన్నాడు నెమ్మదిగా సత్యం.

"ఏమిటి ?"

"మనని గురించి.'

నిశ్శబ్దంగా కాఫీ తాగడం ముగించి పేపరు తీసుకుంది శ్యామల .... ఏం జవాబు చెప్పడానికీ ఆమెకి పాలుపోలేదు.

"అడగనా శ్యామా?"

నెమ్మదిగా మళ్ళా అడిగాడతను.

"ఊ—"

"నిన్ను సుఖపెట్టడానికి నేనేం చేసేది శ్యామా?"

"ఏమీ వొద్దు. నాకు సుఖంగానే ఉంది."

శ్యామల యాంత్రికంగా అన్నది. ఈరోజు లన్నిటిలోనూ ఆ ప్రశ్న సుమారుగా రానేవొచ్చింది ఎన్నోసార్లు.

ఇవాళ మరికొంత స్పష్టంగా వచ్చింది - అంతే.

"అయితే, మనకింక మార్గాంతరం లేదంటావు."

"లేదు...."

"ఇలాగే, పొడిగా బ్రతుకుదామా శ్యామా ?"

"అది మనచేతుల్లో లేదులెండి. మనం చేసుకున్నదే మన చేతిలో ఉండదు : చెయ్యవిది ఎలా ఉంటుందీ ?"

అతను నెమ్మదిగా బయటికి వెళ్ళాడు. అతను తిన్న దెబ్బ ఆమెకు తెలుసు... ఎందుకో జాలి అనిపిస్తుంది కూడా. కాని, నిజాన్ని దాచినకొద్దీ నిప్పులాగా అది రగిలి బాధించడం కన్న ఫలితం ఉండక పోవచ్చు. నిజాన్ని దాచడమూ తన ఉద్దేశం కాదు.

రెండేళ్ళ క్రితం...

తను తల ఆరవేసుకుంటూ, గార్డెన్‌లో కూర్చున్నది. అంతా పండగ హడావుడి. తనకే మనస్సులో ఏవో ఆలోచనలు సాగుతున్నాయి. ఆ పచ్చటి చెట్లూ, రంగురంగుల పూవులు తన మనస్సులో ఏవో గిలిగింతలు పెడుతూ తనని ఆలోచనల్లో ఊగులాడిస్తున్నాయి — జోకొడుతూ.

ఆ క్షణంలో తాను కొంచెం మగత లోకి జారిందన్నట్లనిపించింది. అతని చక్కని విగ్రహం తన కళ్ళల్లో నాట్యం చెయ్యసాగింది.

అతను దైవమూర్తి అనుకున్నది తాను.

ఆ క్షణంలో తనకెందుకో అత నెన్ని రెట్లో దైవత్వాన్ని దాచుకున్నట్లు కనిపించాడు.

అప్పటికి తాను ఆరు నెలలనుంచి చూస్తూన్నది. అతనెన్నడూ గట్టిగా మాటలాడలేదు. అనవసరంగా ఎవరి తోనూ జోక్యం కలుగజేసుకోలేదు. వచ్చి నాన్నగారి లైబ్రరీలోకి వెళ్ళే వాడు. తనకు కావాల్సిన పుస్తకాలు తీసుకుని, చదివి, నోట్సు వ్రాసుకొనే వాడు. టైమ్ అయాక లేచి ఫైలుతీసుకుని వెళ్ళిపోయేవాడు.

తాను తోటలో కూర్చుని ఉండేది; ఉదయం సాయంత్రం గేటు తీసుకుని లోపలికి వచ్చి తన ముందరనించే లోపలికి వెళ్ళిపోయేవాడు — ఎన్నోసార్లు అతను ఆగి, ఒక్క మాట ఆడతాడని తాను ఆశపడేది.

ఊహూఁ ఎన్నడూ— అన్నెల్లల్లో. రోజూ ఈ కార్యక్రమం సాగుతున్నా, అతను తనముందు ఆగలేదు. తిన్నగా వచ్చి వెళ్ళిపోయేవాడు.

ఒకసారి నాతో మాటలాడితే! అనుకునేది తను. ఎందుకని తన ఆతురత గ్రహించడు? అనుకొనేది. మొదట కోపం వచ్చింది. తరవాత అసహ్యం వేసింది— కాని తరవాత అణచినకొద్దీ తన ఓటమి తనని మరీ కరిగించాక తాను అలా జరుగుతుందని ఆశించేది. ఏదో అంద రాని గొప్ప విషయంలాగ కనిపించే వాడతను. గంభీరంగా, ప్రశాంతంగా తానెన్నాళ్ళో కలగన్నట్లు.

ఆనాడు అతను రాడు- దీపావళికైనా సెలవుతీసుకోడూ ? ఎందుకో అతను రాడనుకుంటేనే తనకి కష్టమనిపించింది.

అలానే తాను కూర్చున్నది, ఇవన్నీ ఆలోచించుకుంటూ.

కొద్దినిముషాలు గడిచాయి. చిన్న విద్రనుంచి మెలకువ వొచ్చినట్లైంది. ఎదురుగా అతను నిలబడి ఉన్నాడు.

ఆ క్షణంలో తాను ఎంత ఆశ్చర్య పడ్డదో శ్యామల ఎప్పటికీ మరిచిపోలేదు. కలలన్నీ నిజమై, కలలోని ఆశలు నిజమై...

తాను తెల్లబోయి చూసింది.

"క్షమించండి," అన్నాడతను.

'ఎందుకు?' అనబోయింది శ్యామల. కాని...

"మీ నిద్ర పాడుచేశానా?" అని అడిగా డతను.

"లేదు," అన్నది తాను.

"కళకోసం మీ నాన్నగారి లైబ్రరీ ఆరునెలలనుంచి గాలిస్తున్నాను. ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకున్నా ననుకున్నాను, కాని...."

"ఏమిటి ? ఏమిటి?"

"ఇవాళ కొత్తగా నేను చిత్రించాల్సిన దేమిటో గమనించగలిగాను. మీరు నిద్రిస్తూన్నప్పుడు ఆ సౌందర్యం నే నెప్పుడూ ఊహించలేకపోయి ఉందును. ముఖ్యంగా ఆ తెల్లటి ఫాలభాగంమీద పడుతూన్న ఆ ముంగురుల సౌందర్యం క్షమించండి — అతిగా మాట్లాడు తున్నానా?"

ఏమిటోలా ఉంది శ్యామలకి. తాను కలగంటూన్నదా?

"వీటన్నిటినీ మించి ఆ కళ్ళు. మీరు దేవతాస్వరూపులు. కళ్ళని నేను కుంచెతో తెగలిగితే ధన్యుణ్ణయాననుకుంటాను."

తాను తన్మయురాలై వింటూన్నది.

"ఒక్క కోరిక ఉంది శ్యామలాదేవీ!"

తన పేరుకూడా అతనికి తెలుసును. ఆ క్షణంలో తానెంత గర్వపడింది :

"ఒక్క గంట... మీ నాన్నగారి స్టూడియోలో నా కోసం కూర్చుంటారా?"

"అలాగే లెండి."

తేలికగా అన్నది తాను. అతను వెళ్ళి పోయాడు. కొండలమీదనించి కొండల మీదికి గెంతుతూ ఆడుకోవాలనిపించింది తనకి. అద్దం చూసుకున్నది. తనకళ్ళలో అంత సౌందర్యం ఉందా? అతని మెప్పుని పొందేంత సౌందర్యం ?

ఆ రోజంతా పువ్వులమీద గడిపింది తను.

చీకటిపడేక తాను బాల్కనీ మీద నిలబడి ఊరిలోని దీపాల మధ్యకి చూస్తూ ఆలోచించసాగింది. తన చుట్టూ దీపాలు, ఊరిలో దీపాలు, ఇంటింటా బారులుతీర్చిన దీపాలు, వరుసలుదిద్దిన జ్యోతులు, తన మనస్సులో ఉన్న దీపాలకి అవి వాస్తవిక ప్రతిబింబాలలా అని పించింది శ్యామలకి.

ఇంట్లో అందరూ పనుల్లో ఉన్నారు. తాను అలాగే ఆలోచించసాగింది. ఈ

దీపాలిలాగ ఉండిపోతే! ఎప్పుడూ కాలం కదలకుండానే ఉండిపోతే!

"నమస్కారం శ్యామలాదేవీ!"

త్రుళ్ళిపడింది తాను. అతను మళ్ళా, అప్పుడు!

అతను కొద్దిదూరంనించి తనవైపు అలాగే చూస్తూ నిలబడ్డాడు. తన కెందుకో శరీరం అంతా కాంతిగా మారిపోయి, పైన కాంతిలో కలిసిపోతూన్నట్లనిపించింది.

"దీపాలు చూస్తున్నారా?"

"అవును. బాగున్నాయి కదూ?"

"చాలా....కాని, మీ కన్నుల్లో కాంతి మీద ప్రశాంతంగా, ప్రకాశవంతగా ఉంది. ఊరంతా తిరిగాను చక్కటి బొమ్మకి ఐడియా దొరుకుతుందని. చివరికిలాగవచ్చాను. నా మూర్ఖత్వం ఇప్పటికి తెలిసివచ్చింది. ఈ దీపాలన్నీ, చీకటి ఉంటేనే ప్రకాశిస్తాయి. మీ కళ్ళు ప్రకాశానికే అందాన్నిస్తాయి."

అతను మరేమీ మాట్లాడలేదు. కొద్ది క్షణాలు అలాగే తానూ అతనూ ఉండిపోయారు.

'సెలవు శ్యామలాదేవీ! మళ్ళా మనం త్వరలో కలుసుకుంటాం అనుకోను. రేపు వెళ్తున్నాను"

చెంపదెబ్బలాగ తగిలింది. రేపు...

"ఇవాళ ఇంటినుంచి ఉత్తరం వచ్చింది.మా అమ్మాయికి చాలా జబ్బుగా ఉందని. వెళ్ళాలి. నా పని ఇక్కడ అయిపోయింది. ఇంటికి వెళ్ళి బొమ్మలు వేస్తాను. మీకు కాపీ పంపుతాను."

కాలిక్రింద ఉన్న సిమెంటు కట్టడం కరిగిపోతూన్నట్లయింది. అతను ఆ చీకట్లోకి వెళ్ళిపోతున్నాడు.

ఎన్నాళ్ళనించో కంటూన్న కలలు, నిజమైనట్లు కల, చీకట్లో కలిసింది.

తరువాత అతను వెళ్ళిపోయాడు. బొమ్మలు వేశాడు. తనకి అటు చూడాలనిపించలేదు.

దీపావళి పేరు చెప్పినప్పుడల్లా అదంతా జ్ఞాపకం వస్తుంది. దొంగాటలో దొంగ నిజంగా మాయమయిపోయినట్లనిపిస్తుంది.

అదే, రెండు సంవత్సరాల క్రితం, అతను...

అద్దంలో చూసుకునేసరికి తన తెల్లటి నుదురూ కళ్ళూ తననే వెక్కిరించినట్లనిపించింది శ్యామలకి. భర్తా, సంసారమూ, ఇవన్నీ తన కెప్పుడూ హేళనచేస్తున్నట్లే అనిపిస్తూంటాయి.

దీపావళి మరీని, ఆ దెబ్బలన్నీ జ్ఞప్తికి వస్తాయి.

సాయంత్రం అట్లాగే ఆలోచిస్తూ బాల్కనీమీద నిలబడి చీకటనీ, దానిని అలంకరిస్తూన్న చిన్నచిన్నదీపాల వరుసల వందలనీ చూస్తోంది శ్యామల. మధ్య మధ్య టపాకాయలూ, తారాజువ్వలూ, ఆమె అవధానాన్ని బలంగా లాక్కుపోతూన్నా, ఆ దీపాలమధ్య, ఈ చీకట్లలో తన జీవితాన్ని గురించి ఆమె ఆలోచించుకుంటూన్నది.

ఎక్కడో నిలబడి తనని తను చూస్తున్నాడని శ్యామల అనుకున్నది.

అవును. సత్యంకి కావల్సినదీ తన సౌందర్యమే. అందుకే తానింత పొడిగా జీవితం గడపాల్సి వచ్చింది. కొంచెం ఈ మెరుగు పోయాక తానెవరికి కావాలి?

అమాటే ఆమె పదే పదే ఆలోచిస్తుంది.

ఈ సౌందర్యం కాకుండా, ఆ కళ్ళు కాకుండా ఆ నుదురు, ముంగురుల అందంకాకుండా, తానెవరికి కావాలి?

సత్యానికి కనిపించేవీ అవే. తనని తనెన్నడూ చూడడు....చూడలేదు.

చీకట్లు చిక్కబడినకొద్దీ దీపాలు కాంతులు ప్రస్ఫుటాలు అవుతున్నాయి. తగిన గమ్యస్థానం గురించి ఆలోచించుకుంటూ శ్యామల అలానే నిలబడింది.

తనచుట్టూ చీకటినిండా దీపాలు.

నెమ్మదిగా వొంగి,క్రిందనున్న దీపాల వరుసలు చూడబోయింది శ్యామల. చేతికి చుట్టుకున్న చెంగు చిన్న ప్రమిదని రాసుకుని అంటుకుంది మంట ఒక్కసారి లేచి నుదుటికి తగిలింది.

చుర్రున వొచ్చిన మంటనుంచి త్వరగా తప్పించుకోలేకపోయింది. నుదురంతా కాలేదాకా చీరని ఉన్న మంట ఆరలేదు. తరువాత—

బాధగా కళ్లు తెరిచింది శ్యామల. నుదురు అంతా విపరీతంగా బాధిస్తూన్నది. కట్టు కట్టారులా ఉంది.

"ఎలా వుంది శ్యామా?"

సత్యం నెమ్మదిగా అడిగాడు. శ్యామల తెల్లబోయినట్లు చూసింది. ఆ ఆప్యాయం ఇంకా....

"ఎలా వుంది?"

మళ్ళీ అడిగాడు

"ఆ అద్దం ఓసారి...."

అతను తెచ్చి ఇచ్చాడు.

"కట్టు విప్పండి."

"ఎందుకు?"

"ఒక్కసారి విప్పండి."

"ఒద్దు శ్యామా చాలా బాధపెడుతుంది. వొద్దు."

"కాదు-వెంటనే కట్టుకుంటానుగా!"

నెమ్మదిగా ఆ కట్టు విప్పాడు సత్యం. నుదుటి నిండా నల్లటి గాయం. ఒక కంటి క్రింద పెద్దమచ్చ అద్దంలో.

"అసహ్యంగా ఉంది కదూ?"

"లేదు శ్యామా. ఏమిటా ప్రశ్న?"

"చెప్పండి."

"లేదు. ఏమీ అసహ్యం లేదు. కొద్ది రోజుల్లో అంతా పోతుంది."

"మచ్చలు ఉంటాయి."

"ఉండనీ."

అతను అద్దం తీసుకుని దూరంగా పెట్టేడు. ఆమె మళ్ళా మంచంమీద పడుకుని ఒకసారి కళ్ళు మూసుకుంది.

కళ్లు తెరిచేసరికి అతను ఎదురుగా నిలబడ్డాడు, తన కళ్ళల్లోకి చూస్తూ.

"కట్టుకట్టేదా శ్యామా?"

ఆ ఆప్యాయంతోనే అడిగాడతను దగ్గరగా వొస్తూ.

"ఒద్దు. అవసరం లేదు."

నెమ్మదిగా అతని చేతులు తన చేతులలో తీసుకుంటూ అన్నది శ్యామల.

"ఏమీ?"

"దీపావళి వొచ్చింది. అందుకనీ,"

———